

Nekoč se je na Starem gradu šopirila grofična, zlobna ko kača in surova ko vsi grajski. Rada bi se omožila, a brž ko je s snubcem spregovorila, jo je le-ta urnih nog ubral z gradu, ker mu surova grofična ni bila všeč. In tako je nekega dne razglasila po vsem loškem ozemlju, da bo šla v zamož s tistim mladcem, naj bo reven ali bogat, ki bi znal preklinjati še huje kakor ona.

Na samini pod Starim gradom pa je tedaj v revni bajti živel star drvar, ki je imel tri sinove, vse tri takšne preklinjavce, da jim podobnih ni bilo ne v Selški ne v Poljanski dolini.

»Grajska hči je še hujša kot ste vi,« jim je dejal, ker mu njihovo preklinjanje ni bilo pogodu. »Iдите v Stari grad srečo iskat! Kdor bo grofično v preklinjanju prekosil, se bo lahko z njo poročil.«

Prvi je odšel na Stari grad najstarejši brat. Komaj ga je grofična ugledala, je zaklela:

»Strela jasna, kdo pa vendar si, da si raztrgan in umazan ko cigan drzneš k meni dvigniti oči? Brž povej, kaj bi rad, pasji sin in potepin!«

»Nisem ne pasji sin ne potepin, ampak najstarejši drvarjev sin. Prišel sem pote, da bi šla z menoj v zamož, če si zares takšna preklinjavka, kot bi bila vražja hči.«

Takih žaljivk pa grofična ni prenesla, zato je svojim hlapcem ukazala:

»Pred gradom raste hrast. Nanj otvezite tega bedaka in mu hrbtišče ustrojite z biči, da bo pomnil svoj živi dan, da nisem vražja, ampak grajska hči!«

Valpti so prišleka prebičali, da se je pod večer komaj še privlekel domov in glasno preklinjal grajsko hčer.

Drugi dan je odšel na Stari grad drugi brat. Ko je na grajskem dvorišču zagledal grofično, jo je pozdravil:

»Slišal sem, da je tvoj ta grad in da si preklinjavka in zlobna ko sam gad. Pa bi te vseeno vzel za ženo, ker tudi jaz nisem od muh, saj znam preklinjati ko Zelenjuh.«

»Če sem zares hudobna kakor gad, boš tudi ti do konca svojega življenja pomnil, kdaj si prvič in poslednjič prišel v Stari grad,« mu je odvrnila grofična. »Hlapci, privežite ga ob drevo in namečite mu jih z biči na hrbtišče, da bo pasji sin in potepin svoj živi dan pomnil, kdaj je prvič stopil na grajsko dvorišče!«

In valpti so ga premlatili, da se je pod večer komaj še privlekel domov ter preklinjal zlobno grajsko hčer.

Tretji dan se je tretji brat zarana odpravil v Stari grad. Vsi grajski so še spali, ko je prišel pod okno, kjer je v kamri smrčala grofična. Skozi odprto okno je zlezal k njej, jo zbudil in zaklel:

»Vrag naj te pohini, saj drnjohaš, da bi te še grom ne prebudil! Takoj vstani!«

»I kdo pa si, ki mi zapoveduješ, kakor mi ni niti rajni oče?«

»Jaz sem tretji brat, ki sem prišel v Stari grad ženo iskat. Starejša brata si ukazala preteptati, a mene ne boš zmogla, ker sem hujši kakor ti! Vstani in prebudi grajskega kutarja, da naju poroči, ali pa bom tebe in grad preklel!«

»Vrag te vzel, kako se ti vendar mudi!« se je zavzela grajska hči. »Pa znaš zares preklinjati?«

»Bolje kakor ti!« ji je oponesel tretji brat.

Takrat pa mu je zagrozila:

»Le pazi se! Če bom hujša kakor ti, ti bodo moji hlapci zrahljali kosti, da me boš pomnil svoje žive dni!«

»Le brž pokliči kutarja, da naju poroči!« je tretji brat zatopotal z nogami in stisnil pesti. »Če nočeš, ti zavijem vrat tako resnično, kakor sem resnično tretji brat.«

Kaj je hotela storiti grofična? Hlapci, ki bi ji bili lahko priskočili na pomoč, so še spali. Zato je s tretjim bratom odšla h grajskemu patru, ki ju je poročil prej, preden je vzšlo sonce. Potlej so vsi grajski hlapci in dekle pirovali in popili vse vino v grajski kleti, ženin in nevesta pa sta plesala in preklinjala, da si je grajski kutar tiščal ušesa.

Opoldne pa je grofična rekla:

»Zadosti smo jedli in pili, zadosti plesali in se veselili, zdaj pojdimo na sprehod!«

In vsi svatje so vstali izza obloženih miz ter odšli z nevesto in ženinom iz gradu. Z njimi je šel tudi grajski kutar. Sonce je pripekalo, ko so se po ozki stezi pomikali v dolino, da bi se ohladili v mrzli Selščici. Na poseki pod Starim gradom pa je grofična, ki ji je bilo vroče, zaklela:

»Preklet bodi tvoj oče drvar, ki je tod posekal drevje, da me sonce žge kakor ciganko!«

Ženinu pa se je za malo zdelo, da mu mlada žena preklinja očeta, zato se je ozrl v nebo in zaklel:

»Preklete sonce, skrij se za oblake, da ne boš žgalo moje bledolične žene!«

In glej, zgodilo se je čudo! Za kazen, ker je preklel sonce, je ženin z nevesto in vsemi svati ter z grajskim kutarjem vred okamenel.

Poseko pod Starim gradom je že zdavnaj zaraslo novo drevje. V senci dreves pa še dandanašnji leže skale — okameneli grajski svatje in grajski kutar, ki ženina in neveste ni upal grajati zaradi kletvin.

Kdor ne verjame, naj gre pogledat! Ob poti na Stari grad bo videl okamenele svate in grajskega opata, ki mu z ramen visi — okamenela kuta.

(Motiv: Vida Sluga, Skofja Loka)

Opomba: Prim. opombo na str. 207. — P. B.

ZLATA JAMA

V Poljanski dolini je na rebreh Gabrške gore brezno, ki ga Poljanci imenujejo Zlata jama. V tej jami je skrit zaklad: dva sodčka, do veh napolnjena z zlatniki. Tod je v davnih davnih dneh pred Turki bežal vitez s Starega gradu, ki je sredi viharne noči zajezdil konja jahanca, s seboj pa je ponesel ves denar, ki ga je bil naropal pri tlačanih. Vse nagrabljeno zlato je nasul v dva sodčka in ju privezal za sedlo ter odvihral v črno noč, da bi zlato zaklad skrnil pred grabežljivimi Turki.

Ali ko je jezdil in jezdil, je preklinjal, ker ga je močil dež. Na begu pa se mu je prav pod Gabrško goro odtrgal jermen, s katerim je na sedlo otvezel sodček. Sodček z zlatniki je padel na zemljo in zgrmel v prepad. Jezljivi vitez pa je zaklel:

»Prekleti Zelenjuh, kamor si odnesel prvi sodček, odvleci še drugega!«